

Мосора Л. С.

<https://orcid.org/0000-0003-4341-1937>

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПРИВАБЛИВІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКІВ ПРАЦІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ

У статті досліджено сучасні тенденції розвитку міграційної політики провідних європейських країн як чинника формування їх міграційної привабливості для громадян України. Обґрунтовано, що в умовах повномасштабної війни традиційні економічні мотиви трудової міграції доповнилися безпековими чинниками, що суттєво змінило структуру та напрями міграційних потоків. Досліджено найпопулярніші напрямки міграційного руху українців на межі до воєнного та воєнного стану України. Проаналізовано чисельність трудових мігрантів, узагальнено основні фактори, що впливають на вибір країни працевлаштування українськими громадянами, які вирушили за кордон. Проаналізовано особливості міграційної політики Польщі, Німеччини, Чехії та Італії, визначено ключові інструменти залучення іноземної робочої сили, механізми легалізації працевлаштування, соціальної інтеграції та адаптації українських громадян. Здійснено порівняльний аналіз міграційної привабливості Польщі і Чехії, у яких суттєво спрощені умови міграції для українців, і Німеччини та Італії де вищі заробітки, але більш жорстка міграційна політика та наявність інших бар'єрів. Встановлено, що конкурентоспроможність європейських країн у боротьбі за трудові ресурси формується під впливом комплексу економічних, інституційних, соціальних і правових факторів, серед яких вирішальне значення мають рівень оплати праці, дефіцит робочої сили, доступність процедур працевлаштування, соціальні гарантії, якість державного управління та ефективність міграційної політики. Обґрунтовано необхідність переорієнтації державної міграційної політики України на формування власної міграційної привабливості, створення сприятливих умов для повернення українських громадян, їх реінтеграції, ефективного використання людського капіталу та зміцнення демографічної й економічної безпеки держави. Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання сформульованих висновків під час удосконалення державної міграційної політики України та розроблення заходів із повернення українських мігрантів до України.

Ключові слова: державна міграційна політика, міграційна привабливість, трудова міграція, міжнародна міграція, трудові мігранти, ринок праці, країни-донори, країни-реципієнти, реінтеграція мігрантів.

Постановка проблеми. Важливу роль у дослідженні міграційних процесів на сьогодні відіграє визначення не тільки передумов та мотивів міграції, але й міграційної привабливості тих чи інших країн та формування ними чинників притягнення й відштовхування. Наукові дослідження повинні зміститись із постійного аналізу основних причин міграції, які неможливо повністю вирішити, у площину порівняння міграційної привабливості країн для різних груп населення. Слід прийняти той факт, що міграція у допустимих нормах носить позитивний ефект як для країни-донора, так і для країни-реципієнта. І якщо держава зацікавлена, щоб з неї менше виїжджало її громадян або іммігрувало більше іноземців, які готові працювати

в даній країні, то вона повинна думати над посиленням своєї міграційної привабливості.

Інтенсивне посилення еміграції українців, яке формується впродовж історичного розвитку України, спричиняє необхідність конкретизації основних напрямів та групування реальних і потенційних наслідків міграційних процесів. Еміграція українців закордон дає поштовх до дослідження критеріїв міграційної привабливості основних країн їх міграції. Водночас, слід чітко усвідомлювати, що Україна також не може постійно бути донором трудових ресурсів, а повинна працювати і над своєю міграційною привабливістю як для українців, так і для іноземців. Для цього варто вивчати зарубіжний досвід щодо посилення

міграційної привабливості, особливо тих країн, куди емігрують українці, та формувати власні критерії такої привабливості, щоб мати змогу повернути громадян на Батьківщину. Саме тому питання міграційної привабливості як ніколи стає актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань державної міграційної політики присвячені наукові праці: О. Малиновської [5], В. Лойка [4], І. Семенець-Орлової, О. Пилипченка [12], М. Примуша, Є. Носачова [10], Л. Мосори [6]. Проблеми трудової міжнародної міграції українців розкрили у наукових працях вітчизняні науковці, зокрема, Л. Осіпова, О. Хаєцька [8], А. Бикова, Д. Манжелій [1], А. Лех-Дебера [3], С. Калініна, О. Булатова [11]. Особливості міграційної привабливості частково розкривались у наших публікаціях [20, 21, 22]. Однак, далеко не всі актуальні питання міграційних процесів в Україні стали об'єктом вивчення, зокрема слід приділити належну увагу особливостям та привабливості окремих країн для українських громадян, котрі вирушили в пошуках роботи за кордон.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні сучасних тенденцій розвитку міграційної політики окремих країн Європи зокрема у напрямі посилення їх міграційної привабливості для мігрантів, у тому числі з України.

Виклад основного матеріалу. Важливим чинником економічного зростання в умовах глобалізації світової економіки є міжнародна міграція. Переміщення населення між країнами є основним механізмом формування міжнародного ринку праці, сполучною ланкою, за допомогою якої країни з надлишком робочої сили долучаються і до міжнародних фінансових ринків. Розвиток міжнародної міграції трудових ресурсів впливає на економічне та соціальне становище її учасників. В країнах-реципієнтах розвивається економіка, а завдяки грошовим переказам трудових мігрантів підтримуються мільйони їх сімей на батьківщині.

За даними Національного банку України, обсяг приватних грошових переказів в Україну демонстрував стале зростання протягом тривалого часу: у 2008 році він становив 6,2 млрд дол. США, у 2019 році – 11,9 млрд дол. США, а у 2021 році досяг історичного максимуму – 15,0 млрд дол. США. Після початку повномасштабної війни спостерігається тенденція до поступового скорочення надходжень [13]. У 2024 році, за уточненими даними Національного банку України, обсяг приватних грошових переказів становив 9,55 млрд

дол. США, тоді як у 2025 році – 8,0 млрд дол. США, що на 14,7 % менше, ніж у попередньому році. Зменшення обсягів переказів пояснюється тривалим перебуванням українців за кордоном, возз'єднанням сімей у країнах перебування, поступовою інтеграцією мігрантів у приймаючі країни, а також скороченням неофіційних каналів переказу коштів. До загального обсягу приватних переказів входять кошти, що надходять через офіційні канали (банки, міжнародні платіжні системи, поштові оператори), а також перекази, здійснені неформальними способами [15].

За даними ООН, станом на середину 2024 року у світі налічувалося 304 млн міжнародних мігрантів, що становить 3,7 % населення планети. Порівняно з 1990 роком, коли чисельність міжнародних мігрантів становила 154 млн осіб, їх кількість майже подвоїлася. Найбільшим регіоном призначення міжнародних мігрантів залишається Європа, де проживає 94,1 млн осіб, що становить 12,6 % населення регіону. Значна частина міграційних переміщень відбувається в межах європейського континенту, тоді як основними чинниками міжнародної міграції залишаються економічні можливості, дефіцит робочої сили, воєнні конфлікти, політична нестабільність, гуманітарні кризи та наслідки зміни клімату [19].

В останні десятиріччя демографічні процеси в багатьох європейських країнах набули негативних тенденцій. Старіння і скорочення населення неминуче призводить до зростання дефіциту робочої сили та його поповнення за рахунок імміграції. Трудова міграція стала головною складовою та сполучною ланкою, за допомогою якої країни з надлишком робочої сили втягуються в коловорот глобальних соціально-економічних процесів.

Для українців історично характерна масштабна трудова міграція населення за кордон. За всю історію простежується кілька її хвиль. З проголошенням незалежності України процеси міжнародної трудової міграції українців істотно активізувалися. Ведуться гострі дискусії щодо трудової міграції українських громадян. Актуальність цього питання зумовлена відсутністю однозначної інформації щодо кількості та регіональних особливостей міграції українців. Різні розрахунки, опитування й дослідження свідчать про велику відмінність в оцінках – від 5 до 10 млн осіб. Щодо кількості українських громадян, які перебувають за кордон у зв'язку з війною різко збільшилася за рахунок біженців. Частина з них згодом займуться пошуком роботи та облаштуванням побуту і стануть трудовими мігрантами.

Незважаючи на усі потрясіння, які сьогодні відбуваються в глобальному світі (пандемії, війни), чимало європейських економік потребують додаткову робочу силу. І якщо уряди багатьох країн ще досі думають над питанням відкриття кордонів для працівників зі Східної Європи, то, для прикладу, Польща і Чехія різними способами масово працевлаштовують громадян з інших країн, у тому числі і з України, уже протягом десятиріччя.

Незважаючи на активне залучення іноземної робочої сили, ринки праці Польщі, Чехії та Німеччини продовжують характеризуватися одним із найнижчих рівнів безробіття в Європейському Союзі та стійким дефіцитом кадрів у низці галузей економіки. Найбільший попит зберігається на працівників промисловості, будівництва, транспорту і логістики, складського господарства, металообробки, машинобудування, сфери охорони здоров'я, соціального догляду, торгівлі та громадського харчування. Ці тенденції зумовлені демографічним старінням населення, нестачею кваліфікованої робочої сили та зростанням потреб економік європейських держав у трудових ресурсах.

Високий попит на працівників сприяє збереженню привабливості країн Центральної та Західної Європи для українських громадян. За результатами соціологічних досліджень EWL Group, проведених упродовж останніх років, серед найбільш бажаних країн для працевлаштування українці стабільно називають Німеччину, Польщу та Чехію, що пояснюється поєднанням високого рівня оплати праці, соціального захисту, спрощеного доступу до ринку праці та сформованих українських громад. Після початку повномасштабної війни ці держави стали також основними країнами прийому українців, які отримали тимчасовий захист.

За даними Eurostat, станом на 30 квітня 2026 року в країнах Європейського Союзу статус тимчасового захисту мали 4,37 млн громадян України. Найбільша кількість осіб перебувала в Німеччині (1,28 млн осіб), Польщі (971,3 тис. осіб), Чехії (384,4 тис. осіб) та Італії (понад 40 тис. осіб зі статусом тимчасового захисту). Водночас загальна кількість громадян України, які проживають в Італії, є значно більшою завдяки сформованій до 2022 року чисельній українській діаспорі, яка, за оцінками національної статистики, перевищує 300 тис. осіб [16].

Зміни до програми підтримки українців із тимчасовим захистом у Чехії набули чинності 1 вересня 2024 року. Чеські підприємці зацікавлені в українських трудових мігрантах, тому уряд Чехії значно спростив процедуру оформлення необ-

хідних для працевлаштування документів, створивши програму «Режим Україна», в рамках якої видається трудова карта. Трудова карта гарантує право на працевлаштування і проживання в Чехії протягом 2 років з можливістю подальшого продовження. Її власник може возз'єднати родину, отримувати соціальне та медичне забезпечення відповідно до чеських законів, тобто іммігрувати до Чеської Республіки. На сьогодні Чехія готує одні з найжорсткіших за останні роки змін для українських біженців. Законопроект, зареєстрований Міністерством внутрішніх справ у парламенті цього тижня, торкнеться практично кожного аспекту життя тих, хто перебуває в країні під тимчасовим захистом – від правил реєстрації авто до щомісячних соціальних виплат [14].

Світ рухається у напрямку відкритих ринків праці, це явище глобальне. Польський уряд це зрозумів ще в 2007 році і розпочав політику спрощення процедури працевлаштування для своїх східних сусідів. У результаті, кількість іноземців зросла вдсятеро, сягаючи 2 млн осіб, а дві третини з яких – це українці [2]. Сьогодні іноземці становлять невід'ємну частину польського ринку праці. Вони працевлаштовуються туди, де є дефіцит працівників і таким чином зменшують кадровий голод.

У рейтингу країн, у яких працівники зі сходу найбільше хочуть працювати, Польща поступилася місцем Німеччині. Головна причина – фінансова, тобто те, що в Німеччині можна заробити більше, ніж у Польщі. Проте, «порог входу» на німецький ринок праці для українців залишатиметься високим – є більший мовний бар'єр, ніж у випадку Польщі, а крім того, Німеччина шукає насамперед висококваліфікованих працівників, тоді як ті, хто має нижчі компетенції, приїжджають до Польщі. Про це також зазначає Анджей Кубісяк з Польського економічного інституту. А тому, на його думку, Польща повинна боротися за працівників з України, тобто удосконалювати власну міграційну політику [7].

Німеччина має одну з найпотужніших економік в Європі, що позитивно впливає на рівень життя населення. Саме тому, а особливо після початку повномасштабної війни в Україні, велика кількість українців обрали цю країну новим місцем для проживання, а в майбутньому і для роботи [9]. Як і інші країни ЄС, Німеччина спростила механізм працевлаштування для громадян України, що отримують тимчасовий захист. Проте, треба чітко розуміти, що тільки отримання саме цього статусу передбачає дозвіл на працевлаштування. Якщо особа перебу-

ває у Німеччині по безвізу 90 днів, ця можливість закрита. Виняток є для тих, хто мав робочу візу чи повноцінний дозвіл на проживання до початку війни і в них якраз цей термін закінчився.

Українські громадяни, які отримали тимчасовий захист у Німеччині, можуть працювати офіційно без особливих труднощів. Обмеження на працевлаштування стосуються лише тих, хто прибув на підставі біометричного паспорта або візи та отримав статус біженця. Якщо особа має тимчасовий захист і бажає знайти роботу, то спочатку необхідно отримати дозвіл на працевлаштування, який видає Відділ реєстрації іноземних громадян.

Відповідно до Соціального кодексу (SGB III), особи з тимчасовим захистом мають право отримувати консультації та допомогу з працевлаштуванням в агенціях працевлаштування. Німецькі правоохоронні органи рекомендують влаштовуватися на роботу за контрактом і мати відповідний дозвіл. Українці отримують цей дозвіл одразу після реєстрації в міськраді. За нелегальне працевлаштування передбачено штрафи як за порушення законодавства про працю, так і за безпідставне отримання соціальної допомоги.

Експерти ринку праці Німеччини вважають, що українські громадяни, які були змушені виїхати з початком повномасштабної війни, мають гарні шанси на працевлаштування в Німеччині. Такі висновки були зроблені на основі опитування Інституту дослідження ринку праці та професій (IAB). За результатами дослідження 80 % центрів зайнятості підтверджують, що українці мають гарні перспективи на ринку праці Німеччини [9]. Громадяни України можуть отримати Блакитну карту ЄС (Blaue Karte) для довгострокового проживання та працевлаштування у Німеччині. Вона дозволяє не лише працювати та жити в країні, а й надає можливість отримати постійний дозвіл на проживання та навіть громадянство.

У Німеччині працівники з імміграційною історією відіграють дедалі важливішу роль у забезпеченні функціонування галузей, які відчувають гострий дефіцит кадрів. За даними Федерального статистичного відомства Німеччини (Destatis), у 2024 році понад половину (54 %) усіх зайнятих у сфері громадського харчування становили особи з імміграційною історією, що робить її галуззю з найвищою концентрацією працівників-мігрантів. Високою є їхня частка також у сфері будівельного обслуговування та прибирання будівель (49 %), логістиці та складському господарстві (41 %), готельному бізнесі (40 %), автомобільних і вантажних перевезеннях (39 %), металообробній промис-

ловості (37 %) та сфері догляду за людьми похилого віку (33 %). Особливо значною є роль мігрантів у дефіцитних професіях: 60 % працівників у сфері зварювання та з'єднувальних технологій, 54 % кухарів і працівників харчового виробництва, 48 % працівників ріштувальних робіт мають імміграційну історію. Загалом по економіці Німеччини частка таких працівників становить 26 %, що підтверджує їхнє ключове значення для забезпечення потреб німецького ринку праці в умовах демографічного старіння населення та дефіциту робочої сили [17].

Щодо Італії, то вона залишається однією з провідних країн Європейського Союзу за кількістю іноземного населення. За даними Національного інституту статистики Італії (ISTAT), станом на початок 2025 року в країні проживало понад 5,4 млн іноземних громадян, що становить близько 9 % постійного населення країни. Українська громада є однією з найбільших серед громадян країн, які не входять до Європейського Союзу та становить близько 270 тис громадян [18]. Водночас офіційні статистичні дані не повною мірою відображають фактичну присутність українських громадян, оскільки частина з них перебуває в країні на підставі тимчасового захисту, короткострокових дозволів або інших законних механізмів перебування, які обліковуються окремо від постійного іноземного населення. Попри значні кількісні показники, сучасна українська імміграція в Італії залишається найменш вивченою порівняно з іншими етнічними групами.

З початком воєнної агресії російської федерації проти України активізувався процес воз'єднання українських матерів в Італії зі своїми неповнолітніми дітьми. Це свідчить про певну стабільність українських жінок, які приїхали на роботу в Італію, коли невизначене в часі та статусі перебування перетворюється на більш сталий міграційний проєкт. Насамперед, з'являються матеріальні передумови для доправлення дітей на постійне проживання в Італію та вирішення питання їх проживання на великий період, а згодом і працевлаштування незважаючи на мовний бар'єр.

Виходячи із показників українських мігрантів у даних країнах, можемо говорити про наявність певних факторів притягання або так звану міграційну привабливість досліджуваних країн для українців. Міграційна привабливість Німеччини, Польщі, Чехії та Італії формується під впливом комплексу взаємопов'язаних економічних, соціальних, демографічних та інституційних чинників. Незважаючи на відмінності у моделях міграційної політики, рівнях соціального забезпечення та осо-

бливостях національних ринків праці, усі зазначені країни мають спільну рису – стійкий попит на іноземну робочу силу, зумовлений демографічним старінням населення, низькою народжуваністю та дефіцитом трудових ресурсів у ключових секторах економіки. Але країни повинні балансувати між задоволенням власних потреб у трудових ресурсах та можливих їх збільшенням до такої кількості коли країни не зможуть утримувати таку кількість мігрантів.

Німеччина залишається найбільш привабливою країною для українських громадян завдяки високому рівню оплати праці, розвиненій системі соціального захисту, масштабним програмам інтеграції та послідовній лібералізації доступу іноземців до національного ринку праці. У той же час Польща зберігає позиції головного центру української трудової міграції завдяки територіальній близькості, спрощеним процедурам легалізації працевлаштування, мовній та культурній спорідненості, а також сформованим українським громадам. Після початку повномасштабної війни саме Польща першою забезпечила масштабний прийом українських громадян, що сприяло їх швидкій інтеграції у сферу зайнятості, освіти та соціального забезпечення. Водночас польський ринок праці дедалі більше орієнтується не лише на сезонну, а й на довгострокову зайнятість іноземних працівників.

Для Чехії визначальними чинниками міграційної привабливості є один із найнижчих рівнів безробіття в Європейському Союзі, високий попит на працівників промисловості, машинобудування, будівництва, логістики та сфери послуг, а також ефективна система інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист. В умовах дефіциту трудових ресурсів українські працівники стали важливим елементом забезпечення стабільного функціонування чеської економіки.

Особливість Італії полягає у стійкому попиті на працівників сфери домашнього догляду, охорони здоров'я, соціального обслуговування, сільського господарства та туризму. Демографічне старіння населення та зростання потреб у довготривалому догляді формують довгостроковий попит на іноземну робочу силу. Додатковим чинником міграційної привабливості є сформована українська громада, яка сприяє соціальній адаптації новоприбулих, пошуку роботи та інтеграції до місцевого суспільства.

Порівняльний аналіз дозволяє зробити висновок, що конкурентні переваги досліджуваних країн не обмежуються рівнем заробітної плати. Вирішальне значення мають комплексність державної

міграційної політики, передбачуваність законодавства, доступність процедур легалізації перебування і працевлаштування, ефективність механізмів соціальної інтеграції, якість державних послуг, можливості професійного розвитку та рівень захисту соціальних і трудових прав мігрантів. Саме поєднання цих факторів забезпечує довгострокову міграційну привабливість держав і посилює їх конкурентні позиції у боротьбі за людський капітал.

Для України результати проведеного аналізу мають особливе практичне значення. Європейські держави дедалі активніше використовують міграційну політику як інструмент подолання дефіциту робочої сили та забезпечення економічного розвитку. За таких умов конкуренція за кваліфіковані трудові ресурси посилюватиметься, що створює додаткові ризики для відновлення людського потенціалу України у післявоєнний період. Це актуалізує необхідність формування сучасної державної політики, спрямованої не лише на повернення українських громадян, а й на створення конкурентоспроможних умов праці, професійної реалізації, соціального захисту та економічної безпеки, які можуть стати визначальними чинниками їхнього добровільного повернення та реінтеграції.

Висновки. Підбиваючи підсумки короткого дослідження варто зазначити, що виїзд українців за кордон тривав постійно. Еміграція була і до початку окупації Криму та частини Донбасу. Однозначних даних про кількість українських емігрантів за кордоном не має. Проте цілком зрозуміло, що їх кількість у зв'язку з війною збільшилася. Частина тих, які планували повернутися в Україну у зв'язку з війною відклали вирішення цього питання. Однак українці і надалі будуть виїжджати за кордон зважаючи на більш кращі доходи в країнах-рецепієнтах.

Трудові мігранти з України останніми роками все частіше цікавляться працевлаштуванням у країнах ЄС і, зокрема, у Німеччині, Чехії та Польщі. Остання виграє з точки зору географічної близькості, мови та культури. Чехія вабить дещо вищими заробітками, ніж у Польщі, дещо нижчими податками та більшою кількістю вакансій. Водночас Польща залишається країною першого вибору пошуку роботи для іммігрантів з України. Головна причина – значно ліберальніша і швидша процедура легалізації працевлаштування та перебування. Сьогодні в Європі Німеччина є одним з головних конкурентів для Польщі у боротьбі за працівників зі Сходу і, зокрема, за українських заробітчани. Головна причина – це вищі заробітки як у Польщі чи Чехії. Як і інші країни, Німеччина удосконалює

свою міграційну політику щодо пом'якшення умов легальної зайнятості трудових мігрантів з східних країн, в тому числі і для українців. Незважаючи на те, що в потоці трудових мігрантів у Німеччині переважають працівники, які незалежно від освітнього рівня зайняті некваліфікованою працею, Німеччина залишається привабливою країною для охочих працювати на будівництві чи у сфері обслуговування. Крім того, німецький ринок праці є привабливим для висококваліфікованих працівників, створюючи їм великі можливості для самореалізації новітніх сферах науково-технічної діяльності. Зважаючи на те, що в Італії великий попит на працівників по дому та доглядальниць, левову частку українських громадян, які приїхали на роботу, складають жінки. З повномасштабним початком війни добровільна міграція посилилась біженцями. Перебуваючи в Італії жінки активізували процес перевезення дітей не зважаючи на мовний бар'єр та відстань.

Зараз найбільша проблема для України – це нестача людей, а саме нестача платників податків. Суспільство має зрозуміти, що для підтримки наших воїнів потрібні люди, які сплачують податки. Тому державна політика України у сфері міграції повинна бути спрямована на повернення

українців з-за кордону, сприяти безпеці країни, нарощуванню її економічного потенціалу та зростанню добробуту населення, створення необхідних умов для повернення та реінтеграції українських мігрантів в українське суспільство. Чи підтримувати чи обмежувати – питання дискусійне. В глобальному світі відбувається взаємозамінні міграційні процеси. Для України більш актуальним є питання використання результатів міграції – досвіду громадян які повернулися і коштів, які вони заробили та переказали на батьківщину.

У зв'язку з війною в Україні та зростанням кількості біженців, частина з яких в подальшому шукають роботу, уряди усіх розглянутих країн переглянули умови легалізації та спростили механізми працевлаштування для українських громадян. Загалом українських громадян, які прагнуть найти роботу в європейських країнах приваблює: економічна свобода (лібералізація, дерегуляція), вільна та чесна конкуренція; інформаційна прозорість; верховенство права та захист приватної власності. У післявоєнний період перед Україною гостро стоятиме питання про повернення своїх громадян, з метою запобігання втрати людського капіталу нації та підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності країни у перспективі.

Список літератури:

1. Бикова А., Манжелій Д. Сучасні передумови зовнішньої трудової міграції українців. *Економічний простір*. 2024. №189. С. 371–377.
2. Кузенко М. Польща спрощує працевлаштування іноземців: що зміниться для громадян України. *Європейська правда*. 2021. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/project/2021/workineu/article51.html> (дата звернення: 08.07.2026)
3. Лех-Дебера А. Міграційні потоки з України: економічні та демографічні виклики. *Економіка та суспільство*. Вип. 72. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5785/5723> (дата звернення: 12.07.2026)
4. Лойко В. В., Науменко В. М. Порівняльний аналіз міграційної політики України, Польщі, Чехії, Словаччини та Литви в умовах сучасних економічних трансформацій. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. №2 (16). С. 5–15.
5. Малиновська О. Етнополітика та міграційна політика: до питання взаємозв'язку і взаємовпливу. *Політичні дослідження*. 2023. № 1. С. 178–198.
6. Мосора Л. С. Актуалізація державної міграційної політики у воєнний період. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 2(20). С. 251–263.
7. Німеччина намагається вабити українців. Чи Польща знає, як їх затримати? 21.11.2019 р. URL: <https://surl.li/yclax> (дата звернення: 09.07.2026)
8. Осіпова Л., Хаєцька О. Міжнародна міграція робочої сили в умовах глобального розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3555/3487> (дата звернення: 10.07.2026)
9. Працевлаштування українців в Німеччині у 2025 році: що потрібно знати. 2025. URL: https://visitukraine.today/uk/blog/300/germany-employment-for-ukrainians-2024#google_vignette (дата звернення: 12.07.2026)
10. Примуш М. В., Носачов Є. О. Міграція та міграційна політика як предмет політичного дослідження. *Політичне життя*. 2025. С. 75–80.
11. Розвиток світового ринку праці в умовах глобалізації: трансформаційний дискурс. Монографія / Калініна С. П., Булатова О. В., Кушнарєнко О. П., Савченко Е. О.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора С. П. Калініної, д-ра екон. наук, професора О. В. Булатової. Вінниця : ТВОРИ, 2022. 221 с.

12. Семенець-Орлова І. А., Пилипченко О. О. Міграційна політика: поняття, сутність, методологія формування та економічні аспекти. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2024. № 2 (72). С. 5–12.
13. Торік грошові перекази в Україну сягнули \$11,6 мільярда. УКРІНФОРМ. 11.03.2024 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3838231-torik-groshovi-perekazi-v-ukrainu-sagnuli-116-milarda.html> (дата звернення: 01.07.2026)
14. Чехія змінює правила для українських біженців з 2027 року: що треба знати вже зараз. 22.05.2026 р. URL: <https://surl.li/xujtbx> (дата звернення: 05.07.2026)
15. Як змінювалися обсяги приватних грошових переказів в Україну та витрати українців за кордоном. *Слово і діло: аналітичний портал*. 05.11.2025р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2025/11/05/infografika/suspilstvo/yak-zminyuvalysya-obsyahy-pryvatnykh-hroshovykh-perekaziv-ukrayinu-ta-vytraty-ukrayincziv-kordonom> (дата звернення: 05.07.2026)
16. 4.37 million under temporary protection in April 2026. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260610-1> (дата звернення: 05.07.2026)
17. Beschäftigte mit Einwanderungsgeschichte 2024 in vielen Mangelberufen überdurchschnittlich stark vertreten. 2025. URL: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2025/10/PD25_N057_13.html (дата звернення: 12.07.2026)
18. Istituto Nazionale di Statistica. *Istat*. 2026. URL: <https://www.istat.it/>
19. International Migrant Stock 2024. Key facts and figures Advance unedited version. 2024. URL: <https://surl.li/pizsfe> (дата звернення: 05.07.2026)
20. Lopushynskiy I., Petrenko V., Grechanyk B., Malimon V., Mosora L. and Yaroshovych V. Innovative Mechanisms of Shaping the Migration Attractiveness of Ukraine Regions. *Economic Affairs*, Vol. 68, No. 04, pp. 2181–2191, December 2023. Scopus
21. Mosora L., Lopushynskiy I., Midor K., Bembenek M. Study of the migration attractiveness of the countries of the European continent: analysis of the factors of its formation. *Management Systems in Production Engineering*. 2024. Vol. 32. Issue 3. Pp. 409–418. DOI 10.2478/mspe-2024-0038 Scopus
22. Mosora L., Molenda M., Tolubyak V., Kis S., Olenyuk V. The role of the state in the formation of migration attractiveness – example of Ukraine and Poland. *Organizacja i zarządzanie. Zeszyt Naukowy nr 178*. GLIWICE 2023. Pp. 471–483.

Mosora L. S. ATTRACTIVENESS OF EUROPEAN LABOR MARKETS FOR UKRAINIAN LABOR MIGRANTS

The article examines the current trends in the development of migration policy of leading European countries as a factor in the formation of their migration attractiveness for citizens of Ukraine. It is substantiated that in conditions of full-scale war, traditional economic motives for labor migration were supplemented by security factors, which significantly changed the structure and direction of migration flows. The most popular directions of migration movement of Ukrainians on the verge of military and martial law in Ukraine are investigated. The number of labor migrants is analyzed, the main factors influencing the choice of the country of employment by Ukrainian citizens who went abroad are summarized. The features of the migration policy of Poland, Germany, the Czech Republic and Italy are analyzed, key instruments for attracting foreign labor, mechanisms for legalizing employment, social integration and adaptation of Ukrainian citizens are identified. A comparative analysis of the migration attractiveness of Poland and the Czech Republic, where migration conditions for Ukrainians are significantly simplified, and Germany and Italy, where wages are higher but migration policies are more stringent and other barriers are present, are analyzed. It has been established that the competitiveness of European countries in the struggle for the formation of labor resources is formed under the influence of a complex of economic, institutional, social and legal factors, among which the level of wages, labor shortage, accessibility of employment procedures, social guarantees, quality of public administration and efficiency of migration policy are of decisive importance. The need to reorient the state migration policy of Ukraine to form its own migration attractiveness, create favorable conditions for the return of Ukrainian citizens, their reintegration, effective use of human capital and strengthening the demographic and economic security of the state is substantiated. The practical significance of the research results arises from the possibility of using the formulated conclusions when improving the state migration policy of Ukraine and developing measures for the return of Ukrainian migrants to Ukraine.

Keywords: state migration policy, migration attractiveness, labor migration, international migration, labor migrants, labor market, donor countries, recipient countries, reintegration of migrants.

Дата першого надходження статті до видання: 23.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.10.2026